

Η ΕΠΙΔΡΑΣΙΣ
ΔΙΑΦΟΡΩΝ ΡΥΘΜΩΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΟΣ
ΕΠΙ ΤΗΣ ΚΑΤΑΝΟΜΗΣ ΤΟΥ ΕΘΝΙΚΟΥ ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΟΣ
(Η ΠΕΡΙΠΤΩΣΙΣ ΤΩΝ ΗΝΩΜΕΝΩΝ ΠΟΛΙΤΕΙΩΝ ΤΗΣ ΑΜΕΡΙΚΗΣ)*

Υπό ΜΑΡΙΑΣ ΝΕΓΡΕΠΟΝΤΗ - ΔΕΛΙΒΑΝΗ

Θὰ προσπαθήσω εἰς τὴν παροῦσαν ἀνακοίνωσιν νὰ ἐξετάσω μίαν, ἐξ ὄσων γνωρίζω νέαν πλευρὰν τοῦ προβλήματος τῆς κατανομῆς τοῦ ἐθνικοῦ εἰσοδήματος. Θὰ ἐρευνήσω ἐὰν διαφοραὶ τοῦ ρυθμοῦ τῆς οἰκονομικῆς δραστηριότητος καὶ ἀναπτύξεως εἶναι αὐταὶ καθ' ἑαυτὰς ἀρκεταὶ νὰ δημιουργήσουν διαφόρους τρόπους κατανομῆς τοῦ ἐθνικοῦ εἰσοδήματος. Δὲν πρόκειται δηλαδὴ οὔτε διὰ τὴν μελέτην τῆς ἐπιρροῆς τῆς οἰκονομικῆς ἀναπτύξεως ἐπὶ τῆς κατανομῆς τοῦ ἐθνικοῦ εἰσοδήματος, ἀφοῦ δὲν ἐξετάζεται εἰς διάφορος ρυθμὸς οἰκονομικῆς ἀναπτύξεως, ἀλλὰ ἀντιθέτως διαδοχικὰ στάδια οἰκονομικῆς ἀναπτύξεως, οὔτε διὰ τὴν ἐξέτασιν τοῦ τρόπου κατανομῆς τοῦ ἐθνικοῦ εἰσοδήματος εἰς χώρας, αἱ ὁποῖαι εὑρίσκονται εἰς διάφορα στάδια οἰκονομικῆς ἀναπτύξεως, ὅποτε πρόκειται τὸ συνηθέστερον περὶ μελέτης συγκριτικῆς καὶ στατικῆς αὐτῶν, τὰ ὁποῖα συμβαίνουν ἀπὸ ἀπόψεως κατανομῆς εἰς μίαν χώραν ἀνεπαρκῶς ἀνεπτυγμένην καὶ εἰς μίαν χώραν ἀνεπτυγμένην, οὔτε διὰ τὴν ἐξέτασιν τῆς ἐπιρροῆς μιᾶς μεταβολῆς τοῦ ἐθνικοῦ εἰσοδήματος οὔτε διὰ τὴν ἐξέτασιν τῆς ἐπιρροῆς τῆς χώρας, διὰ τὴν ὁποίαν πρόκειται, ὅποτε ἐπὶ τῆς οἰκονομικῆς ἀναπτύξεως τῆς χώρας, διὰ τὴν ὁποίαν πρόκειται, ὅποτε θὰ ἦτο ἡ θέσις τοῦ Keynes ὑπὸ τὴν εὐρείαν τῆς ἔννοιαν.

Ἀντιθέτως θὰ περιορισθῶ εἰς τὴν παροῦσαν ἀνακοίνωσιν νὰ ἐξετάσω, πρῶτον, ἐὰν διάφορος ρυθμὸς οἰκονομικῆς δραστηριότητος δύναται μόνος του νὰ προκαλέσῃ διάφορον τρόπον κατανομῆς τοῦ ἐθνικοῦ εἰσοδήματος, δεύτερον, ἐὰν ναὶ ποῖα εἶναι τὰ κυριώτερα σημεῖα διαφόρου ἐξελίξεως καὶ ποῖα εἶναι αἱ κοινωνικαὶ τάξεις, αἱ ὁποῖαι ὠφελοῦνται περισσότερο εἰς τὰς δύο περιπτώσεις, τρίτον, ποῖα δύναται νὰ εἶναι αἱ ἐξηγήσεις μιᾶς τοιαύτης ποικιλίας εἰς τὴν κατανομήν τοῦ ἐθνικοῦ εἰσοδήματος.

Ἡ ἐξέτασις τοῦ προβλήματος τῆς κατανομῆς ὑπὸ τὸ πρῶτον κινδυνεύει, κατ' ἀνάγκην, νὰ ἀναμίξῃ ἀφ' ἑνὸς τὸν ρυθμὸν δραστηριότητος ἀφ' ἑτέρου

* Κείμενον ἀνακοινώσεως τῆς κ. Μαρίας Νεγρεπόντη - Δελιβάνη, Ἐντ. Ἑφημερίδας τῆς Πολιτικῆς Οἰκονομίας εἰς τὸ Πανεπιστήμιον τῆς Θεσσαλονίκης, εἰς τὴν Ἑλληνικὴν Ἐταιρείαν Οἰκονομικῶν Ἐπιστημῶν (16 Φεβρουαρίου 1962).

τὰ στάδια τῆς οἰκονομικῆς ἀναπτύξεως. Εἶναι πράγματι ἀνεγνωρισμένον ὅτι αἱ περιοχαὶ καὶ αἱ χῶραι, αἱ ὁποῖαι ἀρχίζουν νὰ ἀναπτύσσωνται καὶ διέρχονται τὴν περίοδον «τῆς ἀπογειώσεως», ἔχουν ἔντονον ρυθμὸν οἰκονομικῆς δραστηριότητος. Τὰ ἐξωτερικὰ χαρακτηριστικὰ τῶν χωρῶν καὶ τῶν περιοχῶν αὐτῶν, αἱ ὁποῖαι προσφάτως ἐγκατέλειψαν τὴν κατάστασιν τῆς ὑποαναπτύξεως, διακρίνονται δυσχερῶς ἀπὸ ἐκεῖνα χωρῶν ἢ περιοχῶν ἐπαρκῶς ἀνεπτυγμένων, ἀλλὰ τῶν ὑποίων ὁ ρυθμὸς δραστηριότητος εἶναι ἐξ ἴσου ἐντατικὸς πρὸς τὸν τῶν χωρῶν καὶ περιοχῶν ὑπὸ «ἀπογειώσιν» διὰ τὸν α ἢ τὸν β λόγον. Πρὸς ἀποφυγὴν αὐτοῦ τοῦ κινδύνου προτίθεται νὰ λάβῃ ὡς χαρακτηριστικὸν τῆς διακρίσεως τὸ εἰσόδημα κατὰ κεφαλὴν. Ἀνεξαρτήτως τοῦ ὅτι τὸ κριτήριον αὐτὸ εἶναι ἀρκετὰ ἐμπειρικὸν καὶ τοῦ ὅτι ἐπροτάθησαν ἄλλα περισσότερα ἐξεζητημένα, π.χ. τοῦ J. Marchal καὶ τοῦ J. Lecaillon, ἐξακολουθεῖ νὰ εὐρίσκεται εἰς τὴν βᾶσιν κάθε διακρίσεως τοῦ ἐπιπέδου ἀναπτύξεως ἕνεκα τῆς ἀπλότητός του. Κατὰ ταῦτα πᾶσα χώρα ἢ περιοχή με εἰσόδημα κατὰ κεφαλὴν ἀνώτερον τῶν \$ 650-700 θὰ θεωρηθῇ ὡς ἐπαρκῶς ἀνεπτυγμένη.

'Η ἔρευνά μας θὰ γίνῃ εἰς τὸ ἐσωτερικὸν μιᾶς μόνον χώρας. Μόνον οὕτω θὰ εἶναι δυνατόν νὰ γίνῃ διάκρισις μεταξὺ σταδίων ἀναπτύξεως καὶ ρυθμοῦ δραστηριότητος, ἀφοῦ ὑποτίθεται ὅτι ὁλόκληρος ἡ χώρα εὐρίσκεται εἰς τὸ αὐτὸ στάδιον ἀναπτύξεως, ἐκτὸς ἂν πρόκειται περὶ περιφερειακῆς ἀναπτύξεως. Θὰ ἀφορᾷ τὴν κατασκευὴν ἑνὸς θεωρητικοῦ μοντέλου, ἰσχύοντος διὰ οἰανδήποτε χώραν ἢ περιοχὴν εὐρισκομένην ὑπὸ τὰς αὐτὰς συνθήκας. Ἐν τούτοις θὰ προσφύγωμεν εἰς τὴν περίπτωσιν τῶν Ἑνωμένων Πολιτειῶν καὶ θὰ χρησιμοποιήσωμεν τὰ στατιστικὰ του στοιχεῖα διὰ τὴν ἐπαλήθευσιν τοῦ θεωρητικοῦ μας μοντέλου. Ἡ προτίμησις αὕτη ἐξηγεῖται εὐχερῶς, ἀφοῦ ἡ Βοραιοαμερικανικὴ ἡπειρος προσφέρεται περισσότερον ἀπὸ οἰανδήποτε ἄλλην χώραν εἰς μίαν τοιαύτην μελέτην ἕνεκα τῆς ἐκτάσεώς της, ἕνεκα τῆς ἐξαιρετικῆς ποικιλίας ἀπὸ ἀπόψεως κλίματος, σταδίων οἰκονομικῆς ἀναπτύξεως, ποιότητος τοῦ ἐδάφους καὶ τοῦ ὑπεδάφους της, ἕνεκα τῶν πρακτικῶς ἀνεξαντλήτων δυνατοτήτων της διὰ τὴν ἐπιτάχυνσιν τοῦ ρυθμοῦ τῆς οἰκονομικῆς δραστηριότητος, ἂν βασισθῶμεν εἰς τοὺς φυσικοὺς της πόρους ὅχι ὁμοῦ εἰς τὸν ὄγκον τῆς ἐνεργουῦς τῆς ζήτησεως, ὁ ὁποῖος ἤρχισεν ἤδη νὰ δημιουργῇ προβλήματα ἐπιβραδύνσεως τῆς προόδου.

'Ἐξ ὧν γνωρίζω ἢ ἀποφίς αὕτη τοῦ προβλήματος τῆς κατανομῆς δὲν ἔχει εἰσέτι ἐξετασθῆ. Αὐτὸ δὲν περιορίζει βέβαια τὴν σημασίαν τοῦ θέματος καὶ δύναται νὰ ἀποδοθῇ εἰς τὸ ὅτι εἰς τὴν πραγματικότητα αἱ λεπτομερειακαὶ μελέται ἐκτὸς τοῦ κλασσικοῦ καὶ νεοκλασσικοῦ μοντέλου εἶναι σχετικῶς πρόσφατοι, εἰς τὸ ὅτι αἱ περιφερειακαὶ μελέται εἶναι ἔτι μᾶλλον πρόσφατοι, τέλος εἰς τὸ ὅτι αἱ στατιστικαί, αἱ ὁποῖαι ἀσχολοῦνται μετὰ τὴν κατανομὴν τοῦ ἐθνι-

κοῦ εἰσοδήματος ἀφοροῦν τὸ συχνότερον ὁλόκληρον τὴν ἐπικράτειαν καὶ αὐτὸ βεβαίως δὲν διευκολύνει τὰς περιφερειακὰς ἐρεῖνας.

Ἡ ὠφέλεια ἐκ τῆς κατασκευῆς τοῦ μοντέλου αὐτοῦ παρὰ τὰς ἀναποτρέπτους ἀτελείας του μοῦ φαίνεται σημαντικῆ, ἀφοῦ :

1) διανοίγει νέον κεφάλαιον ἐρευνῶν τῆς κατανομῆς τοῦ ἐθνικοῦ εἰσοδήματος, τοσοῦτω μᾶλλον πού σκοπὸς αὐτῆς τῆς ἀνακοινώσεως δὲν εἶναι ἡ ἐπίλυσις τοῦ προβλήματος ἀλλὰ ἀπλῶς ἡ τοποθέτησις του ἐν συνδυασμῶ με τὴν πρότασιν μιᾶς μεθόδου ἐργασίας,

2) δημιουργεῖ νέους δεσμούς μεταξὺ τοῦ τρόπου κατανομῆς τοῦ ἐθνικοῦ εἰσοδήματος καὶ τῆς οἰκονομικῆς ἀναπτύξεως. Κατὰ τὴν γνώμην μου ἡ ἀλληλεξάρτησις τῶν δύο θεμάτων εἶναι τοιαύτη ὥστε ἀποκλείει οἰανδήποτε μελέτην εἰς τὸ ζήτημα αὐτὸ χωρὶς νὰ λαμβάνωνται ὑπ' ὄψιν καὶ τὰ δύο,

3) δύναται ἐπὶ λέον νὰ βοηθήσῃ εἰς τὴν καλυτέραν κατανόησιν παραπλησίων ζητημάτων.

Ἐν πρώτον μέρος θὰ διατεθῇ διὰ τὴν κατασκευὴν τοῦ θεωρητικοῦ μοντέλου. Τὸ μέρος τοῦτο θὰ εἶναι πολὺ μακρότερον τοῦ δευτέρου, τὸ ὅποιον θὰ ἀρκεσθῇ εἰς τὸ μέτρον τοῦ δυνατοῦ νὰ ἐξακριβώσῃ τὴν ὀρθότητα τοῦ θεωρητικοῦ μοντέλου βάσει τῆς πείρας τῶν Ἑνωμένων Πολιτειῶν. Τέλος θὰ προσπαθήσωμεν νὰ ἐξαγάγωμεν μερικὰ συμπεράσματα.

Πρῶτον Μέρος : Τὸ θεωρητικὸν μοντέλον.

Ἄς ὑποθέσωμεν ὅτι ἔχομεν δύο περιοχὰς τῆς αὐτῆς ἐπικρατείας με διάφορον ρυθμὸν οἰκονομικῆς ἀναπτύξεως. Με αὐτὸ τὸ μοντέλον θὰ ὑποστηρίξωμεν ὅτι ὁ τρόπος κατανομῆς τοῦ ἐθνικοῦ εἰσοδήματος εἰς τὰς δύο αὐτὰς περιοχὰς δὲν θὰ εἶναι ὁ αὐτός, ἀλλὰ ὅτι ἀντιθέτως θὰ παρουσιάσῃ σημαντικὰς διαφορὰς ἀπὸ ὅλων τῶν ἀπόψεων αἱ ὁποῖαι ἐνδιαφέρουν τὴν μελέτην τῶν προβλημάτων κατανομῆς.

Οἱ ἀπαραίτητοι ὅροι διὰ τὴν χρησιμοποίησιν τοῦ μοντέλου εἶναι :

1) ὅτι πρόκειται διὰ περιοχὰς μιᾶς χώρας ἐπαρκῶς ἀνεπτυγμένης (λαμβάνομεν τὴν περίπτωσιν τῶν Ἑνωμένων Πολιτειῶν),

2) ὅτι πρόκειται περὶ χώρας κεφαλαιοκρατικῶς ἐξειλιγμένης ὅπου ἡ ἰδιωτικὴ πρωτοβουλία καὶ ὄχι τὸ οἰκονομικὸν σχέδιον εὐρίσκονται εἰς τὴν βάσιν τῆς οἰκονομικῆς δραστηριότητος. Αὐτὸ εἶναι πολὺ σημαντικὸν διότι ἀκριβῶς ἡ ἰδιωτικὴ πρωτοβουλία εἶναι ἐκείνη, ἡ ὅποια θὰ ἐξηγήσῃ τὴν διαφορὰν τοῦ ρυθμοῦ τῆς οἰκονομικῆς ἀναπτύξεως εἰς τὰς δύο αὐτὰς περιοχὰς. Ἡ ἐξήγησις τῆς διαφορᾶς βάσει τῆς ἰδιωτικῆς πρωτοβουλίας προσκρούει εἰς σωρεῖαν δυσχερειῶν, ἐνῶ βάσει ἐνὸς αὐστηρῶς ἐφαρμοζομένου σχεδίου ὅλα φαίνονται εὐκολώτερα, ἀφοῦ ἀποκλείεται μέχρις ὀρισμένου βαθμοῦ ἡ τύχη. Νοεῖται οἰκοθεν ὅτι καὶ εἰς τὰς χώρας, αἱ ὁποῖαι εἶναι κεφαλαιοκρα-

τικῶς ἐξευλιγμέναι ὑπάρχει προγραμματισμός, ὅστις πλασιώνει καὶ συγχρόνως διευκολύνει τὸν ἐπιχειρηματιάν. Ὁ προγραμματισμὸς αὐτὸς εἶναι ἀναπόφευκτος διὰ οἰανδήποτε χώραν, ἢ ὑποία θέλει νὰ ἐξασφαλίσῃ ρυθμὸν συνεχοῦς οἰκονομικῆς ἀναπτύξεως. Πάντως ἡ οἰκονομικὴ δραστηριότης στηρίζεται κυρίως εἰς τὸν ἐπιχειρηματιάν.

Κατὰ ταῦτα εἰς μίαν χώραν κεφαλαιοκρατικῶς ἐξευλιγμένην μίαν διαφορὰ τοῦ ρυθμοῦ τῆς οἰκονομικῆς τῆς ἀναπτύξεως δύναται νὰ ὀφείλεται, εἰς ἀπότομον καὶ ἀξιόλογον συρροήν πληθυσμοῦ εἰς τὴν περιοχὴν, ἢ ὑποία ὑπόσχεται ἢ ἀργότερον πραγματοποιεῖ ἀνάπτυξιν ταχυτέραν ἀπὸ τὴν ὑπόλοιπον ἐπικράτειαν. Ὑπάρχει ἀφθονος βιβλιογραφία διὰ τὸ εἰδικὸν αὐτὸ θέμα διατὶ δηλαδὴ οἱ μετανάσται ἀποφασίζουσιν νὰ ἐγκαταλείψουσιν τὴν περιοχὴν ἢ τὴν χώραν των διὰ νὰ ἐγκατασταθοῦν ἀλλοῦ. Ὑπάρχουσιν δύο ἐκ διαμέτρου ἀντίθετοι θεωρίαι. Ἡ πρώτη ὑποστηρίζεται ἀπὸ τὴν κ. Gordon¹ καὶ ἀπὸ πολλοὺς ἄλλους οἰκονομολόγους. Πιστεύουσιν, ὅσοι τὴν ὑποστηρίζουσιν ὅτι ἡ δυνατότης ἐπικερδοῦς ἐπενδύσεως καὶ ἡ εὐκολία εὐρέσεως ἱκανοποιητικῆς ἀπασχολήσεως εὐρίσκονται εἰς τὴν βᾶσιν οἰαοδήποτε συνεχοῦς συρροῆς πληθυσμοῦ. Ἐν συνεχείᾳ ὁ ηὔξημένος αὐτὸς πληθυσμὸς διευκολύνει τὴν πρόοδον χάρις εἰς τὴν ηὔξημένην ἐνεργὸν ζήτησίν του καὶ οὕτως ἔρχονται νέοι μετανάσται. Ἡ κ. Gordon χρησιμοποιεῖ στατιστικὰς σειράς, αἱ ὑποία ἀποδεικνύουσιν, τοῦλάχιστον ὅσον ἀφορᾷ τὴν Καλιφορνίαν, ὅτι ὁσάκις ἐλαττοῦται ἡ ζήτησις ἐργατικῶν χειρῶν ἐλαττοῦται ἐπίσης ἡ μετανάστευσις καὶ ὅτι ὁσάκις αὐξάνεται ἡ ζήτησις των αὐξάνεται καὶ ἡ μετανάστευσις. Ἀντιθέτως, ἡ δευτέρα θεωρία ὑποστηρίζει σχετικῶς ὅτι ἡ συρροὴ πληθυσμοῦ δημιουργεῖ τὴν προϋπόθεσιν ἐκτελέσεως ἐπενδύσεων καὶ αὐξάνει τὴν ἀνάγκην ἐργατικῶν χειρῶν. Πολιτικοὶ καὶ ἰδίως διὰ τὰς Ἠνωμένας Πολιτείας κλιματολογικοὶ λόγιοι, ἢ ἀκόμη ἡ ἐλπίς μεγαλυτέρου κέρδους, ἐν συγκρίσει πρὸς ὅ,τι θὰ ἀνεμένετο εἰς τὸν τόπον προελεύσεως, ἐν ὄψει τῶν δυνατοτήτων τὰς ὁποίας παρέχει ἡ νέα περιοχὴ, δύναται νὰ ἐξηγήσουσιν τὴν ἀπόφασιν περὶ μεταναστεύσεως. Ἐπιχειρήματα ὑπὲρ καὶ κατὰ ἐκάστης τῶν θεωριῶν αὐτῶν δύναται νὰ ὑποστηριχθοῦν. Κατὰ τὴν γνώμην μου δὲν εἶναι εὐκολον νὰ διατυπωθῇ εἰς γενικὸς κανών, διότι πᾶσα μετανάστευσις δύναται νὰ ἀποτελῇ μίαν εἰδικὴν περίπτωσιν. Αὐτὸ τὸ ὅποιον εἶναι βέβαιον, εἶναι ὅτι εἰς μίαν χώραν ἢ εἰς μίαν περιοχὴν ἐπαρκῶς ἀνεπτυγμένην ἀπὸ ἀπόψεως κατὰ κεφαλὴν εἰσοδήματος ἀλλὰ ἀραιοκατωχημένην ἢ συρροὴ πληθυσμοῦ θὰ ἐπιταχύνῃ τὸν ρυθμὸν οἰκονομικῆς τῆς ἀναπτύξεως.

Κατὰ συνέπειαν εἶναι δυνατόν νὰ ὑποστηριχθῇ ὅτι ἡ οἰκονομικὴ ἀνάπτυξις μιᾶς ἀραιοκατωχημένης περιοχῆς δυνατόν νὰ ὀφείλεται :

1. Employment, expansion and population growth. The Californian experience 1900-1950, A publication of the institute of industrial relations. University of California, 1954.

— εἰς μίαν ἀθρόαν μετανάστευσιν ὀφειλομένην εἰς οἰονδήποτε λόγον,

— εἰς ἓναν πόλον ἀναπτύξεως, ὁ ὁποῖος εὑρίσκεται εἰς τὴν περιοχὴν, ἀνεξαρτήτως τοῦ ἂν πρόκειται περὶ ἰδιωτικῆς ἢ δημοσίας ἰδιοκτησίας. Ἡ διαδικασία θὰ εἶναι ἡ αὐτή : θὰ προσελκύσῃ μενατάστας, οἱ ὁποῖοι θὰ αὐξήσουν τὴν ἐνεργὸν ζήτησιν καὶ οὕτως ὀλόκληρος ἡ οἰκονομία θὰ εἰσέλθῃ εἰς περίοδον ταχυτέρας οἰκονομικῆς ἀναπτύξεως.

Ἐνας ταχύτερος ρυθμὸς οἰκονομικῆς ἀναπτύξεως καὶ δραστηριότητος εἰς τὴν περιοχὴν παρὰ εἰς τὴν ὑπόλοιπον χώραν δημιουργεῖ συνολικὸν ἔθνικὸν εἰσόδημα σχετικῶς ὑψηλότερον παρὰ εἰς ὀλόκληρον τὴν χώραν (τοῦτο σημαίνει ὅτι ἐν συγκρίσει μὲ τὸν πληθυσμὸν, τὸ εἰσόδημα τῆς περιοχῆς εἶναι ἀνώτερον τοῦ συνόλου τῆς χώρας).

Εἰς τὸ πρῶτον τμῆμα αὐτοῦ τοῦ κεφαλαίου, θὰ ἐξετάσωμεν τὰ αἷτια τῆς πραγματοποιήσεως εἰσοδήματος ἀνωτέρου εἰς τὴν περιοχὴν ἀπὸ ὅ,τι εἰς τὴν ὑπόλοιπον χώραν. Εἰς τὸ δεύτερον τμῆμα αὐτοῦ τοῦ κεφαλαίου θὰ ἐρευνήσωμεν τὴν ἐπίδρασιν τοῦ εἰς τὸ προηγούμενον τμῆμα ἐξεταζομένου φαινομένου ἐπὶ τῆς μικρῆς — καὶ μακροοικονομικῆς κατανομῆς τοῦ εἰσοδήματος, ἀφ' ἐνὸς μὲν εἰς ὀλόκληρον τὴν χώραν, ἀφ' ἑτέρου δὲ εἰς τὴν περιοχὴν. Τέλος, εἰς τὸ τρίτον μέρος θὰ ἐξετάσωμεν ποῖαι κοινωνικαὶ τάξεις ἢ ποῖαι κατηγορίαι προσώπων εἰς τὴν περιοχὴν ὠφελήθησαν περισσότερο ἢ ὀλιγώτερον ἀπὸ τὰς ἀντιστοίχους τάξεις ἢ κατηγορίας τῆς ὑπολοίπου χώρας.

Α' Τμῆμα. Προῖον συνολικὸν τῆς περιοχῆς κατ' ἀναλογίαν μεγαλύτερον ἐν συγκρίσει πρὸς τὸ τῆς ὑπολοίπου χώρας

Τὸ προῖον μιᾶς περιοχῆς μὲ ρυθμὸν ἀναπτύξεως ταχύτερον τοῦ τῆς ὑπολοίπου χώρας εἶναι κατ' ἀναλογίαν μεγαλύτερον, διὰ πολλοὺς λόγους :

α) διότι εἰς τὴν περιοχὴν αὐτὴν τὸ ποσοστὸν τῶν ἀνέργων ἐντὸς τοῦ συνολικῶς ἐργαζομένου πληθυσμοῦ τῆς περιοχῆς εἶναι χαμηλότερον ἀπὸ ὅ,τι εἰς τὴν ὑπόλοιπον χώραν. Πράγματι,

— Ὁ ἀριθμὸς τῶν νέων βιομηχανικῶν ἐπιχειρήσεων εἶναι κατ' ἀναλογίαν μεγαλύτερος εἰς τὴν περιοχὴν μὲ ρυθμὸν οἰκονομικῆς ἀναπτύξεως ταχύτερον παρὰ εἰς τὴν ὑπόλοιπον χώραν². Αἱ ἀνάγκαι ἐργατικῶν χειρῶν αὐξάνουν ταχύτερον εἰς τὰς νέας παρὰ εἰς τὰς παλαιὰς βιομηχανίας, ἀφοῦ αἱ δευτέραι, ἐφ' ὅσον γηράσκουν, ἐφαρμόζουσι περισσότερο μεθόδους, αἱ ὁποῖαι αὐξάνουν τὴν παραγωγικότητα καὶ μειώνουν τὴν ἀναγκαίαν ἐργασίαν³.

— Οἱ νεοαφικνούμενοι δημιουργοῦν νέαν ἐνεργὸν ζήτησιν, ἢ ὁποῖα ἐνι-

2. Αὕτη παρατηρεῖται εἰς τὰς Δυτικὰς Ἠνωμένας Πολιτείας μετὰ τὸ 1953.

3. Πρόκειται περισσότερο διὰ συγχρονισμὸν καὶ ὀλιγώτερον δι' ἐπέκτασιν.

σχύει τὴν οικονομικὴν δραστηριότητα τῆς περιοχῆς. Ἐπὶ πλέον οἱ μετανάσται ἔχουν ἀνάγκας ὀλιγώτερον ἐπιδεκτικὰς ἀναβολῆς ἀπὸ τοὺς ἀπὸ μακροῦ ἐγκατεστημένους, μεταξύ ἄλλων τὴν ἀνάγκην στέγης. Εἶναι ἀρκετὸν νὰ γίνουσι οἰκοδομικαὶ ἐργασίαι εἰς μεγάλην κλίμακα διὰ νὰ ἐξηγηθῇ ὁ ταχύτερος ρυθμὸς οικονομικῆς ἀναπτύξεως. Πράγματι, θέτει εἰς κίνησιν πολλὰς δευτερευούσας βιομηχανίας, αἱ ὁποῖαι ὀφείλουσι τὴν πρόοδόν των εἰς τὸν οἰκοδομικὸν ἔργασμόν.

—Ὁ Ἀμερικανὸς οικονομολόγος Douglas North⁴ ὑποστηρίζει ὅτι ἡ οικονομικὴ ἀνάπτυξις μιᾶς περιοχῆς συνδέεται μὲ τὴν ἐπιτυχίαν τῆς εἰς τὸ ἐξωτερικὸν ἐμπόριον. Ταχεῖα οικονομικὴ πρόοδος δύναται νὰ εἶναι τὸ ἀποτέλεσμα βελτιώσεως τῶν ἐξαγωγῶν πρὸς ὠρισμένην ζῶν ἢ δημιουργίας νέων ἀγορῶν. Ὁ Charles M. Tiebouth⁵ ἀπορρίπτει αὐτὴν τὴν ἀποψιν Πάντως εἶναι βέβαιον ὅτι αἱ Δυτικαὶ Ἠνωμέναι Πολιτεῖαι (ἢτοι ἡ περιοχὴ τὴν ὁποίαν λαμβάνομεν εἰς τὴν παροῦσαν ἐργασίαν, ὡς περιοχὴν μὲ ρυθμὸν οικονομικῆς ἀναπτύξεως ταχύτερον τῆς ὑπολοίπου χώρας) ἔλαβον μέρος κατ' ἀναλογίαν περισσότερον ἀπὸ ὅ,τι ἡ ὑπόλοιπος χώρα εἰς τὸ ἐξωτερικὸν ἐμπόριον κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη. Ἄς μὴ παραβλεφθῇ ὅτι ἡ βελτίωσις τοῦ ἰσοζυγίου τῶν πληρωμῶν τῶν Ἠνωμένων Πολιτειῶν τῷ 1960 ὀφείλεται κατὰ μέγα μέρος εἰς τὰς ἐξαγωγὰς ἀεροπλάνων Jet καὶ πυραύλων προερχομένων ἀπὸ τὰς Δυτικὰς Πολιτεῖας τῶν Ἠνωμένων Πολιτειῶν τῆς Ἀμερικῆς.

—Οἱ μετανάσται ἔχουσι κατὰ μέσον ὄρον γενικῶς ἡλικίαν μικροτέραν τοῦ μέσου ὄρου τῆς ἡλικίας τοῦ μονίμου πληθυσμοῦ οἰασθήποτε περιοχῆς. Οὕτω, τὸ ποσοστὸν τῶν παραγωγικῶς ἀπασχολουμένων εἶναι ὑψηλότερον εἰς τὴν περιοχὴν μὲ ταχύτερον ρυθμὸν ἀναπτύξεως τοῦ συνόλου τῆς χώρας. β) Ὁ νόμος τῆς φθίνουσας ἀποδόσεως τοῦ ἐδάφους δὲν λειτουργεῖ ἀκέμη⁶ Αὐτὸ σημαίνει ὅτι εἰς τὴν περιοχὴν ἐπιτυγχάνεται ἀπόδοσις μεγαλύτερα παρὰ εἰς τὴν ὑπόλοιπον χώραν μὲ τὴν χρησιμοποίησιν ὀλιγώτερον συντελεστῶν παραγωγῆς. Ἐπάρχουσι πολλοὶ λόγοι σχετικῶς :

—ὁ μέγιστος ἀριθμὸς τῶν νεοἰδρυθεισῶν βιομηχανιῶν. Ἡ παραγωγή των δὲν ἐφθασεν ἀκόμη εἰς τὸ ἀριστον σημεῖον τοῦ συνδυασμοῦ τῶν συντελεστῶν παραγωγῆς, πέραν τοῦ ὁποίου ἡ ἀπόδοσις καθίσταται φθίνουσα.

—ἡ εὐκαιρία τοποθετήσεως κεφαλαίων εἰς περιοχὴν μὲ ρυθμὸν ἀναπτύξεως ταχύτερον τοῦ τῆς ὑπολοίπου χώρας εἶναι μεγαλύτερα εἰς τὴν περιοχὴν αὐτήν. Τοῦτο ἐξηγεῖται ἐκ τοῦ ὅτι ἡ ἐθνικὴ οἰκονομία εἶναι γρηραιότερα ἀπὸ τὴν οἰκονομίαν τῆς περιοχῆς. Κατὰ συνέπειαν, ἡ τελευταία προσφέρει μεγα-

4. Location theory and regional economic growth, Journal of Political Economy 1958, σελ. 243-258.

5. Exports and economic growth, Northwestern University, Ἀπρίλιος 1956, σελ. 160-164.

6. Εἰς τὴν ὑπόλοιπον χώραν γίνεται τὸ ἀντίθετον.

λυτέραν ἐλπίδα κέρδους καὶ πολυαριθμοτέρας δυνατότητας ἐπικερδοῦς ἐπενδύσεως,

—ἐφ' ὅσον ὑπεθέσαμεν ἀνωτέρω, ὅτι πρόκειται περὶ περιοχῶν ἀραιοκατωφημένων, ἢ μετανάστευσις ἐκεῖ συμβάλλει εἰς τὸ νὰ καλλιεργηθοῦν τὸ πρῶτον ἐδάφη διὰ νὰ καλυφθοῦν αἱ ἀνάγκαι ἠϋξημένου πληθυσμοῦ. Πασίφανεως εἰς τὰ ἐδάφη αὐτὰ ὁ νόμος τῆς φθινούσης ἀποδόσεως τοῦ ἐδάφους δὲν λειτουργεῖ ἀκόμη.

—ὁ συντελεστῆς «ἐργασία» δὲν εἶναι, κατ' ἀρχὴν τοῦλάχιστον, ἀφθονώτερος τῶν λοιπῶν, εἰς περιοχὴν μὲ ταχύτερον ρυθμὸν ἀναπτύξεως, ὅπως συμβαίνει συνήθως εἰς οὐκονομίαις ὄριμους. Ὡς γνωστόν, εἰς τῶν κυρίων λόγων φθινούσης ἀποδόσεως εἶναι ἀκριβῶς ἢ δυσαναλογία τῶν διαθέσιμων συνελεστῶν παραγωγῆς. Τὸ συχνότερον εὐρίσκομεν ἀφθονία ἐργατικῶν χειρῶν εἰς τὰς χώρας ὑπὸ ἀνάπτυξιν. Ὡς ἐκ τούτου, δυνάμεθα νὰ συμπεράνωμεν ὅτι ὁ συνδυασμὸς τῶν συντελεστῶν παραγωγῆς ἐπιτελεῖται κατὰ τρόπον ἱκανοποιητικὸν εἰς τὴν ἐν λόγω περιοχὴν.

γ) Ἡ παραγωγικότης εἰς τὴν περιοχὴν μὲ ταχύτερον ρυθμὸν ἀναπτύξεως ἢ εἰς τὴν ὑπόλοιπον χώραν εἶναι μεγαλυτέρα παρὰ ἐκεῖ, διότι :

“Ὅσον ἀφορᾷ τὴν ἐργασίαν :

—οἱ ἀνείδικευτοὶ ἐργάται δὲν εἶναι κατὰ πᾶσαν πιθανότητα ἀφθονοὶ ἐκεῖ, ἀφοῦ ἢ μετανάστευσις πρὸς τὴν περιοχὴν ἐξακολουθεῖ. Αὕτη θὰ ἔπαυεν, ἐὰν ὑπῆρχον ἀφθονοὶ ἀνεργοί,

—οἱ εἰδικευμένοι ἐργάται δὲν λείπουν, τοῦλάχιστον κατ' ἀρχὴν, ἀφοῦ ὑπεθέσαμεν ὅτι πρόκειται διὰ περιοχὴν ἀνεπτυγμένης χώρας⁷.

—ἐπιπλέον ἢ πείρα ἀποδεικνύει ὅτι εἰς τὰς περισσοτέρας περιπτώσεις ἐσωτερικῆς ὅσον καὶ διεθνοῦς μεταναστεύσεως, οἱ νεώτεροι καὶ οἱ ἱκανώτεροι μεταναστεύουν. Κατὰ συνέπειαν, ἢ παραγωγικότης τῆς ὑπὸ ἐξέτασιν περιοχῆς εἶναι μεγαλυτέρα ἀπὸ ὅ,τι εἰς τὴν ὑπόλοιπον χώραν⁸.

“Ὅσον ἀφορᾷ τὸ ἐδαφος :

—ὑπεστηρίχθη ἤδη ἀνωτέρω ὅτι ὁ νόμος τῆς φθινούσης ἀποδόσεως τοῦ ἐδάφους δὲν ἔχει ἀρχίσει ἀκόμη νὰ λειτουργῇ εἰς τὰς πλείστας περιπτώσεις, ἀφοῦ ὁ πληθυσμὸς πρὸ τῆς μεταναστεύσεως ἦτο ἀραιός. Ἐπιπλέον, ἐὰν ἀποδεχθῶμεν τὴν ἀποψιν Carey θὰ ὑπάρχουν πολλαὶ ἐκτάσεις ἀνεκμετάλλευτοι,

— ἢ αὐξήσις τῆς ἐνεργοῦ ζήτησεως καθιστᾷ παραγωγικὰ ἐδάφη, τὰ ὅποια δὲν ἦσαν πρὸ τῆς μεταναστεύσεως καὶ πρὸ τῆς ἐπιταχύνσεως τῆς προόδου.

Τέλος ὅσον ἀφορᾷ τὴν ἀποταμίευσιν :

7. Ἄν βασισθῶμεν εἰς τὸ εἰσόδημα κατὰ κεφαλὴν, ἢ περιοχὴ εἶναι περισσοτέρον ἀνεπτυγμένη ἐπὶ τὴν ὑπόλοιπον χώραν (π.χ. αἱ Δυτικαὶ Πολιτεῖαι τῶν Η.Π.Α.).

8. Παρατίθενται κατωτέρω στατιστικὰ στοιχεῖα ὡς πρὸς αὐτὸ τὸ σημεῖον.

— ἡ εὐκαιρία ἐπενδύσεως εἶναι μεγαλύτερα εἰς τὴν περιοχὴν παρὰ εἰς τὴν ὑπόλοιπον χώραν,

— δὲν σπανίζει ὅπως θὰ ἠδύνατο νὰ ὑποθεθῆ, διότι εἰς τὰς περιοχὰς μὲ ταχύτερον ρυθμὸν οἰκονομικῆς ἀναπτύξεως διευκολύνεται, ἐν τῷ μέτρῳ τοῦ δυνατοῦ, ἡ δημιουργία νέων ἐπιχειρήσεων.

Ἐν ὄψει τῶν ἀνωτέρω δυνάμεθα νὰ συμπεράνωμεν ὅτι τὸ συνολικὸν προῖον τῆς περιοχῆς, ἡ ὁποία ἀναπτύσσεται μὲ ρυθμὸν ταχύτερον τοῦ συνόλου τῆς χώρας, εἶναι κατ' ἀναλογίαν ὑψηλότερον παρὰ ἐκεῖ.

Β' Τμῆμα. Κατανομὴ μικρῶ-καὶ μακροοικονομική.

Ἐν ὄψει ὄλων αὐτῶν τῶν διαφορῶν, αἱ ὑποκαί ἐξετέθησαν εἰς τὸ προηγούμενον τμῆμα, ὁ τρόπος κατανομῆς τοῦ ἐθνικοῦ εἰσοδήματος δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ εἶναι ὁ αὐτὸς εἰς τὴν περιοχὴν περὶ τῆς ὁποίας γίνεται λόγος καὶ εἰς τὴν ὑπόλοιπον χώραν. Εἶναι φυσικὸν νὰ παρουσιάζῃ ὀρισμένες διαφοράς.

Ι. Κατανομὴ μικροοικονομική.

Θὰ εἶναι ἐνδιαφέρον νὰ ἐξετασθῆ ἡ μικροοικονομικὴ κατανομὴ τοῦ ἐθνικοῦ εἰσοδήματος ἀπὸ ἀπόψεως λειτουργικῆς καὶ ἀπὸ ἀπόψεως θεσμῶν.

Α) Κατανομὴ λειτουργική.

1. Ὁ ἐργαζόμενος.

— Τὸ ὄνομαστικὸν ἀτομικὸν εἰσόδημα ἔχει πολλὰς πιθανότητας νὰ εἶναι ὑψηλότερον εἰς τὰς περιοχὰς μὲ ταχύτερον ρυθμὸν οἰκονομικῆς ἀναπτύξεως, παρὰ εἰς τὴν ὑπόλοιπον χώραν⁹. Πρόκειται διὰ τὴν κανονικὴν συνέπειαν ἐντονωτέρας οἰκονομικῆς δραστηριότητος, ἡ ὁποία πραγματοποιεῖται ὑπὸ συνθήκας συμβαλλούσας εἰς παραγωγικότητα καὶ εἰς προσδοκίας κέρδους μεγαλύτερας παρὰ εἰς τὴν ὑπόλοιπον χώραν.

— Ὅσον ἀφορᾷ τὴν σύγκρισιν τῶν πραγματικῶν ἡμερομισθίων μεταξὺ περιοχῆς καὶ ὑπολοίπου χώρας, ἡ ὁποία ἄλλωστε εἶναι ἡ μόνη σημαντικὴ ἀπὸ τῆς ἀπόψεως τῶν ἐργαζομένων, αὐτὴ ἐξαρτᾶται ἀπὸ τὰς τιμὰς. Οἱ ἐργαζόμενοι εἰς τὴν περιοχὴν θὰ δυνηθοῦν νὰ διατηρήσουν τὴν πλεονεκτικὴν των θέσιν ἐναντι τῶν ἐργαζομένων τῆς ὑπολοίπου χώρας, μόνον ἐὰν αἱ τιμαὶ τῆς περιοχῆς εὐρίσκωνται εἰς τὸ αὐτὸ ἐπίπεδον ὅπως αἱ τιμαὶ τῆς ὑπολοίπου χώρας ἢ ἐὰν τουλάχιστον διαφέρουν ὀλιγώτερον μεταξὺ των ἐν σχέσει πρὸς τὰς διαφοράς τῶν ὄνομαστικῶν ἡμερομισθίων. Θεωρητικῶς θὰ ἦτο δυνατὸν νὰ ὑποστηρικθῆ ὅτι τὸ γενικὸν ἐπίπεδον τῶν τιμῶν τῆς περιοχῆς¹⁰ δὲν θὰ ἔπρεπε

9. Αἱ διαθέσιμοι στατιστικαὶ δεικνύουν ὅτι εἰς τὰς Ἠνωμένας Πολιτείας, τὸ ὄνομαστικὸν ἀτομικὸν εἰσόδημα εἶναι ὑψηλότερον εἰς τὰς Δυτικὰς Πολιτείας παρὰ εἰς τὰς ὑπολοίπους.

10. Ἐὰν σεβασθῶμεν τοὺς ὡς ἄνω τεθέντας κανόνας.

κατ' ἀρχὴν νὰ εἶναι αἰσθητῶς ὑψηλότερον τοῦ γενικοῦ ἐπιπέδου τῶν τιμῶν τῆς ὑπολοίπου χώρας, ἀφοῦ εἰς τὴν περιοχὴν ὑπάρχει μεγαλύτερα παραγωγικότης καὶ μεγαλύτερα συμμετοχὴ εἰς τὸ ἐξωτερικὸν ἐμπόριον.

— Ἡ δυσχέρεια συγκρίσεως τῶν διαφορῶν τῶν καθ' ἕκαστον ἡμερομισθίων μεταξὺ περιοχῆς καὶ συνόλου τῆς χώρας εἶναι μεγάλη. Εἰς τὸν τομέα αὐτὸν πᾶσα γενίκευσις ἔχει μικρὰν σημασίαν καὶ ἐπιβάλλεται προσοχή. Δυνάμεθα πάντως νὰ ἐξετάσωμεν τὸ πρόβλημα ἐγγύτερον καὶ νὰ προσπαθήσωμεν νὰ θέσωμεν μερικὰς κατευθυντήριους γραμμάς :

α) Κατ' ἀρχὴν ὑπάρχει διαφορὰ τῶν ἀτομικῶν ὀνομαστικῶν ἡμερομισθίων εἰδικευμένων καὶ μὴ εἰδικευμένων ἐργατῶν. Εἶναι γνωστὸν ὅτι ἡ οικονομικὴ ἀνάπτυξις μειώνει ἢ καὶ ἀνατρέπει αὐτὴν τὴν διαφορὰν. Πράγματι ὅσον ἀναπτύσσεται μία οἰκονομία, αἱ ἀνάγκαι τῆς εἰς μὴ εἰδικευμένην ἐργασίαν ὅλον ἐν ὑπερέχουν τῆς διαθεσίμου προσφορᾶς. Αὐτὸ ἐξηγεῖται, διότι ἡ πρόοδος δημιουργεῖ διαρκῶς νέας ἀπασχολήσεις διὰ τοὺς ἀνειδικεύτους καὶ διότι ἡ βελτίωσις τῶν βιοτικῶν συνθηκῶν τῶν ἐργαζομένων ἐπιτρέπει εἰς ὅλον ἐν περισσοτέρους νὰ εἰδικευθοῦν.

Θὰ ἦτο κανονικὸν νὰ ἀναμεινῶμεν ὅτι εἰς τὴν περιοχὴν ¹¹ θὰ εἶχε μεγαλύτεραν διαφορὰν μεταξὺ τῶν ἡμερομισθίων τῶν εἰδικευμένων καὶ τῶν ἀνειδικεύτων ἐργατῶν παρὰ εἰς τὴν ὑπόλοιπον χώραν, διότι, οἱ μετανάσται εἶναι συνήθως ἀνειδικεῦτοι ἐργάται. Ἐν τούτοις, ἡ ἀποψις αὕτη, ἡ ὁποία φαίνεται τελείως λογικὴ ὑπὸ τὴν ἔννοιαν ὅτι οἱ εἰδικευμένοι ἐργάται δυσχερέστερον καθίστανται ἀνεργοὶ καὶ εὐρίσκουν εὐχερέστερον ἀπασχόλησιν ἐκεῖ ὅπου διαβιοῦν παρὰ οἱ ἀνειδικεῦτοι, δὲν ἀποδεικνύεται πάντοτε ὀρθή ¹². Πάντως εἶναι πιθανώτερον ὅτι περιοχὴ μὲ ρυθμὸν ταχύτερον ἀναπτύξεως χρειάζεται περισσότερον ἀπὸ τὴν ὑπόλοιπον χώραν εἰδικευμένους ἐργάτας. Ἀφ' ἑτέρου κατὰ πᾶσαν πιθανότητα διαθέτει ὀλιγωτέρους. Κατὰ ταῦτα ἡ διαφορὰ τῶν ὀνομαστικῶν ἡμερομισθίων εἰδικευμένων καὶ ἀνειδικεύτων ἐργατῶν θὰ εἶναι ἐντονωτέρα εἰς τὴν περιοχὴν παρὰ εἰς τὴν ὑπόλοιπον χώραν.

β). Ὑπάρχει κατὰ δεύτερον λόγον διαφορὰ ἀγροτικῶν καὶ βιομηχανικῶν ἡμερομισθίων. Ὡς πρὸς αὐτὸ τὸ σημεῖον ἡ ἀβεβαιότης εἶναι ἀκόμη ἐντονωτέρα, διότι ἡ ἀπάντησις ἐξαρτᾶται κατὰ πρῶτον λόγον ἀπὸ τὴν ἔκτασιν τοῦ προστατευτισμοῦ, τοῦ ὁποίου ἀπολαμβάνει ὁ ἀγροτικὸς τομεὺς καὶ κατὰ δεύτερον λόγον ἀπὸ τὴν σύγκρισιν τῆς παραγωγικότητος τοῦ ἀγροτικοῦ τομέως εἰς τὴν περιοχὴν καὶ εἰς τὸ σύνολον τῆς χώρας. Ὑπάρχουν πολλοὶ πιθανότητες ὅτι εἰς τὴν περιοχὴν αὐτὴν ἡ ἀγροτικὴ δραστηριότης ἀντιπροσωπεύει ποσοστὸν ὑψηλότερον σχετικῶς παρὰ ἡ ὑπόλοιπος χώρα.

11. Ἄν καὶ δὲν διαθέτομεν στατιστικὰ στοιχεῖα πρὸς ἀπόδειξιν αὐτῆς τῆς ἀπόψεως.

12. Μεταξὺ τῶν Ἑλλήνων μεταναστῶν, οἱ ὁποῖοι τὰ τελευταῖα ἔτη μεταναστεύουσιν εἰς τὴν Γερμανίαν, ὑπάρχουν πολλοὶ εἰδικευμένοι ἐργάται.

2. Ὁ ἐπιχειρηματίας.

Τὸ ἀτομικὸν ἐπιχειρηματικὸν κέρδος θὰ εἶναι κατὰ πᾶσαν πιθανότητα ὑψηλότερον εἰς τὴν περιοχὴν παρὰ εἰς τὴν ὑπόλοιπον χώραν, διότι,

αα) ἡ εὐκαιρία τοποθετήσεως κεφαλαίων, ὅπως ἐσημειώθη, ἤδη ἀνωτέρω, εἶναι σημαντικωτέρα εἰς τὴν περιοχὴν παρὰ εἰς τὴν ὑπόλοιπον χώραν,

ββ) ἡ φθορὰ τῶν ἐγκαταστάσεων παραγωγῆς δὲν εἶναι ἀξία λόγου εἰς πολλὰς περιπτώσεις καὶ ὁ χρόνος τῆς ἀνανεώσεώς των δὲν ἔχει φθάσει ἀκόμη, τοῦλάχιστον προκειμένου περὶ τῶν νέων βιομηχανιῶν τῆς περιοχῆς,

γγ) ὅταν πρόκειται διὰ νέας βιομηχανίας ὁ ἐπιχειρηματίας συχνὰ δὲν ὀφείλει νὰ καταβάλλῃ φόρους.

Ἐφ' ὅσον συνεχίζεται ἡ μετανάστευσις πρὸς τὴν περιοχὴν, ὑπάρχει μεγαλύτερα ἐλπίς κέρδους, δεδομένου ὅτι θὰ διευρυνθῇ ἡ ἀγορά.

3. Ὁ κτηματίας.

Ἀντιθέτως, ἡ ἔγγειος πρόσδοσις θὰ εἶναι κατωτέρα εἰς τὴν περιοχὴν παρὰ εἰς τὴν ὑπόλοιπον χώραν, διότι,

αα) αἱ ἀρμόδιαι ἀρχαὶ παρέχουν συνήθως ἐδάφη εἰς ὅσους θέλουν νὰ δημιουργήσουν νέας βιομηχανίας, τοῦλάχιστον εἰς τὰς Ἑνωμένας Πολιτείας,

ββ) τὸ διαθέσιμον ἔδαφος εἶναι γενικῶς ἀφθονώτερον εἰς τὴν περιοχὴν παρὰ εἰς τὴν ἐπικράτειαν.

4. Ὁ κεφαλαιούχος.

Τὰ ἐπιτόκια εἶναι πιθανὸν ὅτι θὰ εἶναι ὑψηλότερα εἰς τὴν περιοχὴν παρὰ εἰς τὴν ὑπόλοιπον χώραν, διότι,

αα) αἱ ἀνάγκαι κεφαλαίων εἶναι μεγαλύτεραι καὶ ὀλιγώτερον δύναται νὰ συμπιεσθοῦν εἰς οἰκονομίαν μὲ ταχὺν ρυθμὸν ἀναπτύξεως παρὰ εἰς οἰκονομίαν μὲ βραδὺν ρυθμὸν,

ββ) ὑπάρχει εἰς τὴν περιοχὴν ἀνάγκη σημαντικωτέρων ποσῶν διὰ τὰ πρῶτα ἔξοδα ἐγκαταστάσεως τῶν νέων ἐπιχειρήσεων,

γγ) δὲν μεταναστεύουν συνήθως ὅσοι διαθέτουν μεγάλα κεφάλαια.

B) Κατανομή ἀπὸ ἀπόψεως θεσμῶν.

Δύναται γενικῶς νὰ ὑποστηριχθῇ ὅτι ἡ κατανομή ἀπὸ ἀπόψεως θεσμῶν εἶναι ὀλιγώτερον σημαντικὴ εἰς τὰς περιοχὰς μὲ ταχὺν ρυθμὸν ἀναπτύξεως παρὰ εἰς ἐκείνας μὲ βραδύτερον, διότι,

— εἶναι ἀληθές ὅτι ἐκεῖ ὅπου ἡ ἀνεργία εἶναι ἀσήμαντος, αἱ ἐργατικαὶ ὀργανώσεις δύναται εὐχερέστερον νὰ ἐπιβάλλουν τὰς ἀπόψεις των¹⁸. Ἐν τούτοις ὁ παράγων αὐτὸς χάνει μέρος τῆς σημασίας του, δεδομένου ὅτι μὲ τὴν προσδοκίαν ὑψηλῶν κερδῶν οἱ ἐπιχειρηματῆαι πείθονται εὐχερέστερον νὰ

18. Ὀνομαστικὸν ἡμερομίσθιον ἠδὲξημένον συνεπεῖα παραγόντων θεσμολογικῶν.

χορηγήσουν ἱκανοποιητικὰ ἡμερομίσθια, ἀφοῦ μάλιστα δὲν ὑπάρχει ἀφθονία δαιθεσίμων ἐργατικῶν χειρῶν ¹⁴,

— ἀφ' ἑτέρου, ἐφ' ὅσον ἡ ἀνεργία καὶ εἰς περίοδον ὑφέσεως εἶναι μικρότερα εἰς τὴν περιοχὴν ἀπὸ ὅ,τι εἰς τὴν ὑπόλοιπον χώραν, τὰ ἐπιδόματα ἀνεργίας θὰ εἶναι ἐκεῖ μικρότερα ἀπὸ ὅ,τι εἰς τὴν ὑπόλοιπον χώραν,

— ὅσον ἀφορᾷ αὐτὸ τὸ ὁποῖον λέγεται ἔμμεσον ἢ πρόσθετον ἡμερομίσθιον, τοῦτο συμπληροῖ τὸ κυρίως ἡμερομίσθιον ὀλιγώτερον εἰς τὴν περιοχὴν παρὰ εἰς τὴν ὑπόλοιπον χώραν. Πράγματι, αἱ πρόσθετοι ἀπολαβαὶ χορηγοῦνται μόνον μετὰ τὴν πάροδον ὠρισμένου χρονικοῦ διαστήματος, καὶ μετὰ τὴν πληρωσιν ὠρισμένων ἄλλων προϋποθέσεων. Δεδομένου ὅτι πολλαὶ ἐπιχειρήσεις εἶναι νέαι, ὅτι πολλοὶ ἐργαζόμενοι προσφάτως ἐγκατεστάθησαν εἰς τὴν περιοχὴν καὶ ὅτι εἶναι συνήθως νεώτεροι, τοῦτο ἐξηγεῖται εὐχερῶς καὶ διὰ τὰ ἐπιδόματα ἀνεργίας καὶ διὰ τὰ ἐπιδόματα γήρατος.

II. Κατανομὴ μακροοικονομική.

Εἰς αὐτὸ τὸ τμήμα θὰ συγκρίνωμεν τὰ μερίδια ἐκάστης κοινωνικῆς τάξεως ἐντὸς τοῦ συνολικοῦ ἐθνικοῦ εἰσοδήματος ἀφ' ἑνὸς τῆς περιοχῆς, ἀφ' ἑτέρου τοῦ συνόλου τῆς χώρας. Ἡ σύγκρισις αὕτη θὰ μᾶς δώσῃ μίαν ἰδέαν τῆς μεγαλυτέρας ἢ τῆς μικροτέρας ἀνισότητος κατανομῆς εἰς τὰς δύο περιπτώσεις.

1) Τὸ μερίδιον τῶν ἐργαζομένων εἰς τὸ συνολικὸν εἰσόδημα :

Τοῦτο πρέπει νὰ εἶναι μεγαλύτερον εἰς τὴν περιοχὴν παρὰ εἰς τὴν ὑπόλοιπον χώραν, ἀφοῦ εἰς τὴν πρώτην ἡ οἰκονομικὴ ἀνάπτυξις εἶναι ταχύτερα. Οἱ κυριώτεροι λόγοι, εἶναι :

— ὅτι ἡ ἀνεργία εἶναι ὀλιγώτερον σημαντικὴ εἰς τὴν περιοχὴν, παρὰ εἰς τὴν ὑπόλοιπον χώραν, ἔστω καὶ κατὰ τὴν περίοδον ὑφέσεως. Ὡς ἐκ τούτου οἱ ἐργαζόμενοι εἰς τὴν περιοχὴν εἶναι κατ' ἀναλογίαν περισσότεροι,

— ὅτι ἡ παραγωγικότης τῆς ἐργασίας εἶναι μεγαλυτέρα εἰς τὴν περιοχὴν παρὰ εἰς τὴν ὑπόλοιπον χώραν, ὡς ἀνεπτύχθη ἀνωτέρω. Ἐὰν λοιπόν, παρ' ὅλας τὰς σχετικὰς συζητήσεις ἐπὶ τοῦ θέματος, ἡ παραγωγικότης ἐξακολουθῇ πάντοτε νὰ ἀποτελῇ τὴν βᾶσιν τῆς ἀμοιβῆς τῶν ἐργαζομένων, τὸ μερίδιόν των ἐντὸς τοῦ ἐθνικοῦ εἰσοδήματος θὰ πρέπει νὰ εἶναι μεγαλύτερον εἰς τὴν περιοχὴν παρὰ εἰς τὴν ὑπόλοιπον χώραν,

— ὅτι ἡ σχέσις ἀφ' ἑνὸς προσφορᾶς καὶ ζητήσεως ἐργατικῶν χειρῶν, ἀφ' ἑτέρου ἐργατικῶν χειρῶν καὶ ἀποταμιεύσεως, εἶναι εὐνοικωτέρα διὰ τὸν συντελεστὴν ἐργασία εἰς τὴν περιοχὴν παρὰ εἰς τὴν ὑπόλοιπον χώραν,

— ὅτι τὸ μερίδιόν των εἰς τὴν περιοχὴν δὲν ἐλαττοῦται ὅσον εἰς τὴν ὑπόλοιπον χώραν εἰς περίοδον ὑφέσεως. Συνεπῶς ἡ σταθερότης τοῦ μεριδίου των

¹⁴. Εἰς αὐτὴν τὴν περίπτωσιν τὸ ὀνομαστικὸν ἡμερομίσθιον εἶναι ὑψηλὸν συνεπείᾳ ὅχι θεσμολογικῶν ἀλλὰ λειτουργικῶν παραγόντων.

εἶναι μεγαλύτερα εἰς τὴν περιοχὴν παρὰ εἰς τὴν ὑπόλοιπον χώραν. Ὁ οἰκοδομικὸς ὄργανισμὸς ἐξηγεῖ ἐν μέρει αὐτὴν τὴν διαφορὰν ὑπὲρ τῆς περιοχῆς.

2) Τὸ μερίδιον τῶν κερδῶν ἐντὸς τοῦ συνολικοῦ ἐθνικοῦ εἰσοδήματος :

Καὶ τοῦτο πρέπει νὰ εἶναι κατ' ἀναλογίαν μεγαλύτερον εἰς τὴν περιοχὴν παρὰ εἰς τὴν ὑπόλοιπον χώραν, διότι,

— ὁ νόμος τῆς φθινοῦσης ἀποδόσεως δὲν λειτουργεῖ συχνὰ εἰς τὴν περιοχὴν,

— τὰ κέρδη ἐκ νεωτερισμῶν εἶναι μεγαλύτερα εἰς τὴν περιοχὴν παρὰ εἰς τὴν ὑπόλοιπον χώραν,

— ὁ βαθμὸς χρησιμοποίησεως τῶν ἐγκαταστάσεων παραγωγῆς εἶναι ἐκεῖ μεγαλύτερος, διότι ἡ ἐνεργὸς ζήτησις αὐξάνει συνεχῶς.

3) Τὸ μερίδιον τῆς ἐγγείου προσόδου εἰς τὸ συνολικὸν εἰσόδημα :

Εἶναι μικρότερον εἰς τὴν περιοχὴν παρὰ εἰς τὴν ὑπόλοιπον χώραν, διότι,

— ἡ προσφορὰ ἐδάφους εἰς τὴν περιοχὴν εἶναι μεγαλύτερα τῆς ζήτησεως, ἐφ' ὅσον αὕτη εἶναι ἀραιοκατωχημένη,

— ἡ ἀπόκτησις ἰδιοκτησίας εἰς τὴν περιοχὴν εἶναι σχετικῶς εὐχερῆς, ἐφ' ὅσον ἡ διοίκησις παρέχει παντοειδεῖς εὐκολίας εἰς κάθε νεοεγκαθιστωμένην βιομηχανίαν.

4) Τὸ μερίδιον τῶν ἐπιτοκίων εἰς τὸ ἐθνικὸν εἰσόδημα :

Πρέπει καὶ αὐτὸ νὰ εἶναι μικρότερον εἰς τὴν περιοχὴν παρὰ εἰς τὴν ὑπόλοιπον χώραν, διότι,

— τὸ ἐπιτόκιον εἶναι σχετικὸν μέγεθος, τὸ ὁποῖον ἐξαρτᾶται ἀπ' εὐθείας ἀπὸ τὴν ἀπόδοσιν τοῦ κεφαλαίου. Ὄταν αὕτη εἶναι εἰς ὑψηλὴν, τὸ ἐπιτόκιον εἶναι χαμηλὸν καὶ ἀντιθέτως. Εἰς περιοχὴν μὲ ρυθμὸν οἰκονομικῆς ἀναπτύξεως ταχύτερον ἢ ἀπόδοσις τοῦ κεφαλαίου εἶναι μεγαλύτερα παρὰ εἰς τὴν ὑπόλοιπον χώραν,

— ἐπιπλέον τὸ ἐπιτόκιον ἀνταγωνίζεται μὲ τὸν μισθόν, ἀφοῦ ἀμφοτέρα περιλαμβάνονται εἰς τὴν συνολικὴν δαπάνην παραγωγῆς. Ὄταν οἱ ἐργαζόμενοι ἔχουν τὴν δυνατότητα νὰ ἐπιβληθοῦν εὐχερέστερον ἀπὸ τοὺς κεφαλαιούχους, εἴτε ἀπὸ ἀπόψεως θεσμῶν, εἴτε ἀπὸ ἀπόψεως λειτουργικῆς, τὸ ἐπιτόκιον θὰ εἶναι κατ' ἀνάγκην χαμηλότερον ἢ ἀλλαχοῦ,

— ἐξ ἄλλου ἡ τάξις τῶν κεφαλαιούχων ἀριθμεῖ μᾶλλον ἡλικιωμένους ἀνθρώπους, ἐνῶ οἱ κάτοικοι τῆς περιοχῆς διὰ τὴν ὁποίαν πρόκειται, εἶναι συνήθως νέοι. Κατὰ ταῦτα οἱ κεφαλαιούχοι τῆς περιοχῆς εἶναι κατ' ἀναλογίαν ὀλιγώτεροι ἀπὸ ὅ,τι εἰς τὴν ὑπόλοιπον χώραν.

Γ' Τμῆμα. Κοινωνικαὶ τάξεις (ἢ κατηγορίαι) εὐνοούμεναι ἢ μὴ εὐνοούμεναι.

Τὸ τμῆμα τοῦτο θὰ ἀφιερωθῇ εἰς ταχεῖαν ἐξέτασιν τῶν κοινωνικῶν τάξεων, αἱ ὁποῖαι εἴτε εὐνοοῦναι εἴτε δὲν εὐνοοῦνται ἀπὸ τὰς διαφορὰς τοῦ τρόπου κατανομῆς τοῦ ἐθνικοῦ εἰσοδήματος, εἰς τὴν περιοχὴν καὶ εἰς τὴν ὑπόλοιπον χώραν. Θὰ χρησιμεύσῃ συγχρόνως ὡς συμπέρασμα τοῦ θεωρητικοῦ μέρους.

1) *Εἰσοδήματα προερχόμενα ἐξ ἐργασίας καὶ εἰσοδήματα μὴ προερχόμενα ἐξ ἐργασίας.*

Ρυθμὸς ἀναπτύξεως ἐπιταχυνόμενος φαίνεται νὰ εὐνοῖ τὰ εἰσοδήματα, τὰ προερχόμενα ἐξ ἐργασίας, ἐν συγκρίσει πρὸς ὅ,τι συμβαίνει ἐπὶ βραδείας ἀναπτύξεως. Πράγματι τὰ μερίδια τῶν ἐργαζομένων καὶ τῶν ἐπιχειρηματιῶν ἐντὸς τοῦ συνολικοῦ ἐθνικοῦ εἰσοδήματος εἶναι σχετικῶς μεγαλύτερα εἰς τὴν περιοχὴν παρὰ εἰς τὴν ὑπόλοιπον χώραν, ἐν συγκρίσει μὲ τὰ μερίδια τῶν κεφαλαιούχων καὶ τῶν ἰδιοκτητῶν ἀκινήτων.

2) *Μισθοὶ καὶ κέρδη.*

Ὁ ἀνταγωνισμὸς περιορίζεται οὕτω μεταξὺ κερδῶν καὶ μισθῶν. Ἐρωτᾶται ποῖα ἐκ τῶν δύο εὐνοοῦνται περισσότερο εἰς τὴν περιοχὴν μὲ ταχὺν ρυθμὸν οἰκονομικῆς δραστηριότητος, ἐν συγκρίσει πρὸς τὴν ὑπόλοιπον χώραν. Ἡ ἀπάντησις εἶναι δυσχερής, διότι εἶναι δυνατόν νὰ ὑποστηριχθῶν ἀμφότεραι αἱ ἐκδοχαί. Πάντως εἶναι πιθανώτερον νὰ ἐπικρατήσουν οἱ ἐργαζόμενοι, ἀφοῦ,

— τὸ ὀνομαστικὸν ἡμερομίσθιον εἶναι μεγαλύτερον εἰς τὴν περιοχὴν παρὰ εἰς τὴν ὑπόλοιπον χώραν,

— δὲν ὑπάρχει ἀξιόλογος ἀνεργία, ἔστω καὶ ἐπὶ ὑφέσεως εἰς τὴν περιοχὴν,

— αἱ ἐργατικαὶ χεῖρες δὲν ἀφθνοῦν εἰς τὴν περιοχὴν καὶ συνεπῶς οἱ ἐργαζόμενοι εὐχερέστερον ἐπιβάλλουν τὰς ἀπόψεις των.

**Δεύτερον Μέρος: Στατιστικὴ ἐξακρίβωσις τοῦ μοντέλου
εἰς τὰς Ἑνωμένας Πολιτείας**

Αἱ Ἑνωμένα Πολιτεῖαι δύνανται νὰ διαιρεθῶν ἀπὸ ἀπόψεως ρυθμοῦ οἰκονομικῆς ἀναπτύξεως εἰς δύο μεγάλας περιοχάς :

1) Τὴν Δυτικὴν, ἢ ὅποια περιλαμβάνει τὴν Καλιφορνίαν καὶ τὰς γειτονικὰς περιοχάς, καὶ αἱ ὅποια ἔχουν ἱστορίαν σχετικῶς πρόσφατον οἰκονομικῆς ἀναπτύξεως καὶ ρυθμὸν δραστηριότητος πολὺ ἐντονώτερον ἀπὸ ὅ,τι ἡ ὑπόλοιπος χώρα.

2) Τὴν ὑπόλοιπον, διὰ τὴν ὁποίαν διερωτώμεθα, βάσει ὀρισμένων δεικτῶν ἐὰν δὲν ἔφθασεν εἰς τὸ στάδιον οἰκονομικῆς στασιμότητος.

1. Στατιστικαὶ αἱ ὅποια ἀποδεικνύουν ρυθμὸν ἀναπτύξεως καὶ οἰκονομικῆς δραστηριότητος, ταχύτερον τοῦ τῆς ὑπολοίπου χώρας :

Ἐὰν ἀποκλείσωμεν τὴν ρυθμὸν ἀναπτύξεως τῆς Δύσεως, ἢ ὑπόλοιπος χώρα φαίνεται νὰ εὐρίσκειται εἰς στασιμότητα τὰ τελευταῖα ἔτη¹⁵. Τὰ κάτωθι δεδομένα δεικνύουν αὐτὴν τὴν διαφορὰν.

15. Western Division of national association of manufacturers, Western U.S.A. 1950-1960. Decade of opportunity 1955 (πολυγραφημένον).

— Ἡ δυτικὴ περιοχὴ παρουσίασεν αὐξησιν τοῦ πληθυσμοῦ κατὰ 40,9 ο/ο μεταξὺ 1940 καὶ 1950. Ὀφείλεται κυρίως εἰς τὴν μετανάστευσιν. Εἰς τὴν αὐτὴν περίοδον ὁ πληθυσμὸς τοῦ συνόλου τῆς χώρας ἠῤῥήθη κατὰ 13,3 ο/ο.

Ἀφοῦ ὁ πληθυσμὸς τοῦ συνόλου τῶν Ἡνωμένων Πολιτειῶν (συμπεριλαμβανομένης τῆς Δυτικῆς περιοχῆς) ἠῤῥήθη κατὰ 13,3 ο/ο, τὸ ποσοστὸν αὐτὸ θὰ ἦτο εὐσιωδῶς μικρότερον, ἂν ἐξηρεῖτο ἡ Δύσις.

— Ἡ αὐξησης τῆς προστιθεμένης ἀξίας ἐκ μέρους τῆς βιομηχανίας εἶναι 67,7 ο/ο διὰ τὰς 11 Δυτικὰς Πολιτείας ἔναντι 45,8 ο/ο διὰ τὸ σύνολον τῆς χώρας συμπεριλαμβανομένων τῶν 11 Δυτικῶν Πολιτειῶν κατὰ τὰ ἔτη 1947-52.

— Τὸ ποσοστὸν τῆς ἀνεργίας κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς ὑφέσεως εἶναι εἰς τὴν δυτικὴν περιοχὴν χαμηλότερον παρὰ εἰς τὴν ὑπόλοιπον χώραν. Τοῦτο ὀφείλεται κατὰ μέγα μέρος εἰς τὴν μεγάλην ἀνάγκην νέων κατοικιῶν :

αα) Μόνον εἰς τὴν Πολιτείαν τῆς Καλιφορνίας ἐχρειάσθησαν 893.000 νέαι κατοικίαι κατὰ τὰ ἔτη 1950-1960.

ββ) Διὰ τὸ σύνολον τῆς δυτικῆς περιοχῆς ἐχρειάσθησαν 1.265.000 νέαι κατοικίαι κατὰ τὴν αὐτὴν περίοδον.

Ὁ σημαντικὸς ρόλος τῶν οἰκοδομικῶν ἐργασιῶν εἶναι πολὺ γνωστὸς ἀπὸ τὴν μελέτην τῶν οἰκονομικῶν διακυμάνσεων. Δύναται νὰ ἐνισχύσῃ ὀλόκληρον τὴν οἰκονομίαν χάρις εἰς τὸν σημαντικὸν ἀριθμὸν τῶν βιομηχανιῶν καὶ τῶν βιοτεχνιῶν, αἱ ὁποῖαι κινοῦνται χάρις εἰς τὰς οἰκοδομικὰς ἐργασίας. Εἰς τὴν δυτικὴν περιοχὴν 7,9 ο/ο τοῦ συνολικοῦ προϊόντος διατίθενται διὰ τὰς οἰκοδομίας, ἔναντι 6,7 ο/ο διὰ τὸ σύνολον τῆς χώρας ¹⁶.

— Εἰς τὴν δυτικὴν περιοχὴν ἰδρύθησαν 192.800 νέαι ἐπιχειρήσεις κατὰ τὰ ἔτη 1950-1960.

— Ἡ δυτικὴ περιοχὴ συμβάλλει περισσότερον εἰς τὸ ἐξωτερικὸν ἐμπόριον, ἀφοῦ ἡ πρόσφατος βελτίωσις τοῦ ἰσοζυγίου λογαριασμῶν τῶν Ἡνωμένων Πολιτειῶν ὀφείλεται εἰς τὴν ἐξαγωγὴν ἀεροπλάνων (Jet) καὶ πυραύλων προερχομένων ἀπὸ τὴν δυτικὴν περιοχὴν.

2. Στατιστικαὶ αἱ ὁποῖαι ἀποδεικνύουν συνολικὸν εἰσόδημα καὶ εἰσόδημα κατὰ κεφαλὴν ὑψηλότερα εἰς τὴν περιοχὴν παρὰ εἰς τὴν ὑπόλοιπον χώραν :

Οἱ ἀριθμοὶ δεικνύουν ὅτι :

— τὸ ἰδιωτικὸν εἰσόδημα τῆς περὶ οὗ ὁ λόγος περιοχῆς ἀντεπροσώπευσε τῷ 1929 11 ο/ο τοῦ συνόλου τῶν Ἡνωμένων Πολιτειῶν καὶ τῷ 1957 16 ο/ο.

— τὸ ὠριαῖον βιομηχανικὸν ἡμερομίσθιον ἦτο τῷ 1955 1,84 \$ διὰ τὸ σύνολον τῆς χώρας καὶ 2,18 \$ διὰ τὴν πολιτείαν τῆς Νεβάδας.

16. Συμπεριλαμβανομένης τῆς δυτικῆς περιοχῆς.

3. Δεδομένα, τὰ ὁποῖα καταδεικνύουν κατανομήν τοῦ ἔθνικοῦ εἰσοδήματος, μᾶλλον, ὑπὲρ τῶν εἰσοδημάτων, τὰ ὁποῖα προέρχονται ἐξ ἐργασίας. Πρόκειται :

—διὰ ἡμερομίσθιον ἀτομικὸν ὠριαῖον μεγαλύτερον εἰς τὴν δυτικὴν περιοχὴν παρὰ εἰς τὴν ὑπόλοιπον χώραν,

—διὰ τὸ ὅτι αἱ κυβερνήσεις τῶν Δυτικῶν Πολιτειῶν θέτουν εἰς τὴν διάθεσιν ὧσων θέλουν νὰ ἐγκατασταθοῦν ἐκεῖ καὶ νὰ ἰδρῦσουν νέας βιομηχανίας τὰ κατάλληλα ἐδάφη. Ἄλλως, ἡ ἔγγειος πρόσοδος θὰ ἦτο μεγαλύτερα,

—διὰ τὸ ὅτι αἱ τράπεζαι εἰς τὴν δυτικὴν περιοχὴν δίδουν εἰς ὧσους ἐπιχειρηματίας ἔρχονται ἐκεῖ ὧσας πιστώσεις χρειάζονται ὑπὸ εὐνοϊκοῦς ὄρους καὶ τὸ διαφημίζουσι καταλλήλως. Κατὰ ταῦτα τὸ ἐπιτόκιον δὲν δύναται νὰ εἶναι μεγαλύτερον τῆς ὀριακῆς ἀποδόσεως τοῦ κεφαλαίου,

—διὰ τὸ ὅτι αἱ Δυτικαὶ Πολιτεῖαι εἶναι ἀραιοκατωκημέναι καὶ συνεπῶς ἡ ἔγγειος πρόσοδος εἶναι ἐκεῖ μικρά,

—διὰ τὴν μεγαλύτεραν εὐχέρειαν ἐπενδύσεως εἰς τὴν δυτικὴν περιοχὴν παρὰ εἰς τὴν ὑπόλοιπον χώραν, ὅπως ἀποδεικνύεται ἀπὸ τὴν συνέχισιν τῆς μεταναστεύσεως, ἡ ὁποία ἐξηγεῖται ἀπὸ τὴν προσδοκίαν κέρδους μεγαλύτερου παρὰ εἰς τὴν ὑπόλοιπον χώραν,

—διὰ παραγωγὴν κατὰ ὥραν ἐργασίας μεγαλύτεραν εἰς τὴν δυτικὴν περιοχὴν παρὰ εἰς τὴν ὑπόλοιπον χώραν, ὅπως προκύπτει ἐκ τῶν κατωτέρω στοιχείων :

	1952	1957
Δυτικὴ Περιοχὴ	116	127
Σύνολον Χώρας	107	113

Ἡ μεγαλύτερα παραγωγικότης ἐπιτρέπει μισθοὺς καὶ κέρδη μεγαλύτερα ἀπὸ ὅ,τι εἰς τὴν ὑπόλοιπον χώραν, ἄνευ ἀνάγκης αὐξήσεως τῆς τιμῆς πωλήσεως.

Συμπέρασμα

Ἡ εἰσήγησις αὕτη ἀπέβλεπεν ἀπλῶς εἰς τὸ νὰ θέσῃ ἓνα νέον πρόβλημα κατανομῆς τοῦ ἔθνικοῦ εἰσοδήματος καὶ νὰ τὸ συνδέσῃ μὲ τὸν ρυθμὸν οικονομικῆς δραστηριότητος καὶ ἀναπτύξεως. Ἐλαβον ὡς παράδειγμα τὰς Ἡνωμένας Πολιτείας, λόγῳ τῶν πλεονεκτημάτων, τὰ ὁποῖα παρουσιάζουσι καὶ τὰ ὁποῖα ἐξέθεσα εἰς τὴν εἰσαγωγὴν. Ἡ στατιστικὴ ἐπιβεβαίωσις δὲν εἶναι ἀσφαλῶς ἐπαρκῆς εἰς ὠρισμένας περιπτώσεις, ἀφοῦ τὰ σχετικὰ στοιχεῖα, εἴτε λείπουσι παντελῶς, εἴτε δὲν ὑπάρκωσι ἀρκετὴν ἐπεξεργασίαν ὥστε νὰ χρησιμοποιηθοῦν ἐδῶ. Τοῦτο ὀφείλεται εἰς τὸ ὅτι οὐδεὶς ἠσχολήθη μὲ τὸ πρόβλημα αὐτὸ καὶ ὅτι συνεπῶς αἱ στατιστικαὶ αὐταὶ δὲν ἐχρειάζοντο.

Ἐν ὄψει τῶν ὧσων ἐξετέθησαν δυνάμεθα νὰ συμπεράνωμεν ὅτι :

1) ἐὰν ἔχωμεν δύο περιοχὰς τῆς αὐτῆς ἡ, περίπου τῆς αὐτῆς ἀναπτύξεως, ὁ τρόπος κατανομῆς τοῦ ἐθνικοῦ εἰσοδήματος δὲν θὰ εἶναι κατ' ἀνάγκην ὁ αὐτός. Θὰ ἐξαρτηθῇ ἀπὸ τὸν ρυθμὸν οἰκονομικῆς δραστηριότητος εἰς ἀμφοτέρας τὰς περιπτώσεις,

2) ἡ περιοχή μὲ ἐντονώτερον ρυθμὸν οἰκονομικῆς δραστηριότητος ἐν συγκρίσει πρὸς μίαν ἄλλην, θὰ ἔχῃ κατανομήν τοῦ ἐθνικοῦ εἰσοδήματος δικαιότεραν, ἔστω καὶ ἐὰν ἀπὸ ἀπόψεως σταδίου οἰκονομικῆς ἀναπτύξεως εἶναι ὀλιγώτερον ἀνεπτυγμένη,

3) ἐπὶ πλέον τὸ εἰσόδημα κατὰ κεφαλὴν εἶναι ἀνώτερον εἰς τὴν περιοχήν μὲ ἐντονώτερον ρυθμὸν οἰκονομικῆς δραστηριότητος ἐν συγκρίσει πρὸς τὴν ὑπόλοιπον χώραν, ἀφοῦ ἡ παραγωγικότης εἶναι μεγαλυτέρα,

4) τέλος, ἡ βάσει τῶν θεσμῶν κατανομή τοῦ ἐθνικοῦ εἰσοδήματος τῆς περιοχῆς μὲ ἐντονώτερον ρυθμὸν οἰκονομικῆς δραστηριότητος ἔχει μικροτέρα σημασίαν παρὰ εἰς τὴν ὑπόλοιπον χώραν.

Εἰς τὴν ἐπακολουθήσασαν συζήτησιν ἔλαβον μέρος οἱ κ.κ. Ἄνδρ. Κυρ-κυλίτσης, Κ. Μπανταλούκας, Γ. Ἀθανασόπουλος, Κ. Κεβόρκ, Ἄ. Λάζαρης, Κ. Καλόγρης, Γ. Παπαλεξανδρῆς, Σ. Γερωνυμάκης, Κ. Θάνος, Σ. Ἀγαπη-τίδης κλπ.